

CONVO

KNNV afdeling Utrecht

Winter 2018

Interview Sietze van Dijk

Broedvogeltelling Westbroekse Zodden

Een lange hete zomer

KNNV weekend 2019

Nieuws van de PWG

In de tropen is geen herfst

Nog met mijn hoofd in de wereld waar ik een maand verbleef zit ik achter mijn pc. Een prachtige reis voerde mij naar Ambon, Banda, West Papua en Flores. Van het lijstje 'soorten die ik graag in hun eigen habitat ontmoet' is een aantal afgevoerd. Ik heb met volle teugen genoten van fantastische dieren als de komodo, de varaan en paradijsvogels en gesnorkeld met mantaroggen en walvishaaien. Onvergetelijk.

En dan kom je weer thuis in een herfstig Utrecht en verbaas je je over de enorme hoeveelheid vogels die je hier ziet. Dan heb ik het zowel over het aantal soorten als de dichtheid waarmee ze voorkomen. In mijn kleine stukje tuin eten merels de lijsterbessen op, een roodborstje hipt over de takken van de perenboom, een koolmeesje zit op het dakje van het vogelhuisje. Natuurlijk, ik ben het zo gewend, maar het valt me nu weer eens op hoe bijzonder dat eigenlijk is. Ook zijn gelukkig nog niet alle gekleurde blaadjes van hun boom gevallen, zodat ik tussen de bomen door van deze kleurenpracht kan genieten. Dat hebben ze niet in de tropen!

Ik denk dat ik me wel weer kan verzoenen met het Nederlandse natuur/cultuurlandschap, zeker als ik weer eens met de KNNV op stap kan gaan. Er is weer keus genoeg, zoals je in deze Convo kunt lezen.

Nieuwe Gracht, Utrecht
foto: Cockie Streng

Voorpagina: Moerascypres
foto: Cockie Streng

Inhoud

- 2 In de tropen is geen herfst
- 3 Interview Sietze van Dijk
- 5 Broedvogeltelling Westbroekse Zodden
- 6 Vogeltellingen voorjaar 2019
- 7 Verslag extra ALV
Contributie 2019
- 8 Een lange hete zomer
- 9 KNNV weekend 2019
- 11 Utrecht Rubriek
Nieuws van de PWG
- 13 Activiteiten afgelopen periode
- 14 Activiteiten komende periode
- 15 Ingekomen berichten
- 16 Activiteiten in Vogelvlucht

De afdeling Utrecht (1902) omvat Utrecht, Vleuten, De Meern, IJsselstein, Nieuwegein, Maarsse, De Bilt, Bilthoven, Houten en Vianen
Voorzitter: Cockie Streng;
voorzitter@utrecht.knnv.nl
Secretaris: Frans Coolen;
secretaris@utrecht.knnv.nl
Ledenadministratie: Frans Coolen;
ledenadministratie@utrecht.knnv.nl
Penningmeester: Maarten Drost;
penningmeester@utrecht.knnv.nl
Natuurhistorisch secretaris: Renee Lommen;
activiteiten@utrecht.knnv.nl
Webmaster: Cockie Steng;
webmaster@utrecht.knnv.nl
Public relations: vacature;
Redactie: Paul Damoiseaux;
redactie@utrecht.knnv.nl
PWG: Richard Janzen;
plantenwerkgroep@utrecht.knnv.nl
VWG: Leo Thijssen;
vogelwerkgroep@utrecht.knnv.nl
Ereleden: Dhr. C. Marsman †,
Mevr. P. Bouwmeester-Bels
Website: www.knnv.nl/utrecht

Interview Sietze van Dijk

door Lia Oosterwaal

Je baan: dagenlang betaald buiten in het veld lopen. Wie droomt daar niet van? Sietze van Dijk, jarenlang lid van onze afdeling, doet dat als medewerker van een ecologisch onderzoeksbureau.

Sietze woont tegenwoordig in Hilversum. Hij vertelt ons graag wat zijn werk inhoudt en voor hem betekent. Daarmee zetten we de interviewserie voort: we stonden stil bij het ontstaan van een natuurgebied (De Groene Jonker), nu kijken we naar werken op een ecologisch adviesbureau.

Sietze, je lijkt een droombaan te hebben. Zeker als je bedenkt dat je vroeger een NJN-er was....

Ja, ik ben inderdaad hele dagen buiten, en dat maanden lang. Ik kom ook nogal eens oud jeugdbonders tegen. Heel leuk. Maar helaas, kan ik niet het gebied uitzoeken, dus het kan ook wel tegenvallen.

Zo ben ik al 10 jaar lang, ongeveer twee dagen in de week, bezig om het gehele buitengebied van de provincie Utrecht te inventariseren. Interessant, maar niet overal zijn er prachtige natuurgebieden en hele dagen door weilanden lopen is natuurlijk wel wat anders dan daar doorheen lopen.

Sloot vol Waterviolier (Hottonia palustris). Pas te zien na een eind het weiland in.

Foto: Sietze van Dijk

Hoe gaat zo'n onderzoek als voor de provincie precies in zijn werk?

Ik kijk vooral naar libellen, vlinders, vissen, amfibieën, reptielen en sprinkhanen. Andere ecologen van ons bureau inventariseren datzelfde gebied op planten. Wij doen geen vogels voor de provincie.

In sommige gevallen moet je alles inventariseren. Voor het langlopende onderzoek van de provincie is dat niet nodig. Vooraf zijn kensoorten genoemd. Soorten die iets vertellen over de kwaliteit van een gebied. Ik noteer bijvoorbeeld een lantaarntje of citroenvlinder in dit geval niet.

Toevallige ontmoeting in een landgoed bij 't Goy, een van mijn bijzondere waarnemingen: Boomarter (Martes martes)

foto: Sietze van Dijk

We inventariseren niet de hele provincie in één jaar. De provincie kiest per jaar een gebied uit ter grootte van ongeveer 10% van de totale oppervlakte. Dat gebied brengen wij dan in kaart. Dus moet je bij boeren aanbellen en vragen of je over hun land mag. Het project is nu al zo lang bezig dat ik gebieden begin te kennen en dat maakt het makkelijker. We bezoeken een gebied steeds drie keer per inventarisatie. In de winter maak ik dan het verslag. Via de site van de provincie kun je die rapporten inzien. Misschien ook wel interessant voor jullie om te weten wat er bij dit onderzoek in de eigen provincie gezien wordt. Daarom hier een link:

<https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/flora-fauna/>

Vanaf april tot oktober werk ik bijna altijd buiten. Natuurlijk moet je voor vlinders wel goed weer hebben, maar als dat niet zo is, richt ik me op bijvoorbeeld vissen.

Vanaf november tot maart werk ik binnen en maak ik de versla-

gen. Ik werk dan ook minder uren en compenseer zo de extra gemaakte uren.

In veel sectoren is de administratie omslachtiger geworden. Lijkt me bij jou toch anders?

Ja, dat is wel bijzonder, hè. Ik weet nog dat je soms een verslag helemaal kwijt was. En nu zijn er zoveel makkelijke en handige programma's om kaarten te tekenen, mooie plaatjes te maken. Dat is echt een verbetering.

Wat betekent de nieuwe wetgeving voor jou?

Die heeft veel gevolgen. Er zijn minder soorten beschermd. Zo komen er volgens de nieuwe lijst bijvoorbeeld in de provincie Utrecht bijna geen beschermde plantensoorten meer voor. Je kunt wel wat met rode lijst soorten, maar die worden dus niet beschermd.

Maar je merkt wel dat de natuurwetgeving bekender is geworden. Mede door betere handhaving en hoge boetes, zorgen velen ervoor dat ze de wet echt wel naleven. Ook woningbouwcoöperaties weten: het hoort er gewoon bij.

Wij worden dan ook steeds vaker gevraagd om onderzoek te doen bij een bouwproject. Bijvoorbeeld om te kijken of er vleermuizen zitten. Er wordt nu echt meer onderzoek gedaan en elke bouwer weet dat je, of het nu gaat om het aanbrengen van spouwmetaal of het vervangen van een dak, je onderzoek naar (flora) en fauna moet doen. Daarover is geen discussie meer. En dat vind ik enorme winst. Wij doen dan vaak eerst een "Quickscan" en kijken of er meer onderzoek nodig is.

Heikikker (Rana arvalis): beschermde soort die ik veel tegenkom in agrarisch grasland in de provincie.

foto: Sietze van Dijk

Hoe ga jij daar als natuurliefhebber mee om?

Wij zijn als bureau onafhankelijk. Wij inventariseren en brengen een rapport uit. Daarin volgen we de wet. De aanvrager van het onderzoek dient hiermee zo nodig een ontheffingsaanvraag in. En dan beslist de provincie.

Daar kan heel wat tijd overheen gaan. Eerst moeten maatregelen genomen worden. Dan pas.... Er worden bijvoorbeeld eerst vleermuiskasten aangebracht in de te isoleren muren.

Oranjetipje (Anthocharis cardamines), mooie voorjaarssoort.

foto: Sietze van Dijk

Natuurlijk is het voor mij, als natuurmens, wel eens lastig: er is dan geen beschermde soort te vinden..... krijgt dat stuk grond toch een andere bestemming, terwijl de natuur er mooi is. Maar ja....

Heb je hier altijd gewerkt?

Nee. Ik ben afgestudeerd ecoloog en was eerst docent biologie. Dat vond ik heel leuk werk. Het gaf me veel voldoening. Ik werkte na een aantal jaren ook twee dagen bij Viridis. Toen ik daar meer uren kon krijgen, heb ik dat aangenomen. Het is heel afwisselend werk. Ik kom overal en nergens. Van Schouwen-Duiveland tot Leeuwarden. En dan die inventarisatie van mijn eigen "achtertuin". Dat is natuurlijk ook heel interessant om te doen. En ja, natuurlijk vind ik het heerlijk om buiten te zijn. Dan neem ik het op de koop toe, dat ik soms hele dagen niemand spreek.

Welke veranderingen zie jij?

Ik werk nu zo'n 10-11 jaar bij Viridis. Toen ik kwam werkten we er met drie mensen; nu met 15.

In de natuur zie ik dat het met veel libellen, zoals de weidebeekjuffer, beter gaat. De waterkwaliteit is echt verbeterd.

Bij planten zie ik vooral verslechtering, zoals minder soortenrijke oevers. Door de nieuwe natuurwet wordt er ook minder goed voor gezorgd. Er kunnen dan ook in een klap groeiplaatsen van bijzondere soorten verdwijnen bij de bouw.

Ook zien we meer zuidelijke soorten opkomen, onder invloed van het klimaat. Zo zag ik het Zuidelijk Spitskopje (sabelsprinkhaan) tijdens mijn eerste inventarisaties amper en nu zie ik hem heel veel.

Wat was je eerste opdracht?

Dat was in de stad Utrecht: een tweejaarlijkse inventarisatie van natuurvriendelijke oevers en poelen.

Ja, dat weet ik nog: ik heb je daar wel eens bezig gezien met dat mooie zelfgemaakte fotoboekje van libellen....

Ja, maar dat is wel heel wat jaren geleden. Dat boekje is niet meer nodig, er zijn nu zulke mooie Apps en websites.

Verslag broedvogeltelling Westbroekse Zodden

door Menko Vlaardingebroek

Van april tot juni 2018 heeft de vogelwerkgroep van de KNNV Utrecht broedvogels geteld in de Westbroekse Zodden Noord (eigendom van Staatsbosbeheer). Dit gebeurde in het kader van het broedvogel-monitoring-project (BMP) van Sovon. De tellingen zijn uitgevoerd door Maarten Drost, Jan Franssen, Renee Lommen, Grietje Vlasma en Menko Vlaardingebroek. Incidenteel zijn Lia Oosterwaal en Leo Thijssen mee geweest.

Gebied en werkwijze

Het gebied bestaat uit petgaten, legakkers, laagveen en stukken moerasbos (zie de kaart, ten noorden van het gebied ligt de Kanaaldijk, ten zuiden van het gebied het dorp Westbroek).

We hebben zeven bezoeken aan het gebied gebracht, meestal rond zonsopgang, maar ook twee keer 's avonds (start om 20:00 en 21:30). We maakten volgens een vaste route een wandeling door het gebied en noteerden op een kaart de vogels die gedrag vertoonden dat op een territorium of op broeden duidde (zoals zingen of baltsen, transport van voedsel of nestmateriaal). Thuis heb ik deze waarnemingen geregistreerd in het portaal van Sovon. Aan het eind van het seizoen heeft het programma auto-cluster op grond van deze gegevens het aantal territoria berekend.

Resultaten

Op 18 april en 2 mei hebben we drie bezette knobbelzwaannes gevonden. Op 16 mei waren ze verlaten en we hebben geen jongen gezien, hoewel het gebied wel geschikt lijkt voor zwanen. Waarom de broedsels mislukt zijn, weten we niet zeker. Misschien zijn de eieren of jongen geroofd.

Van de volgende soorten hebben we ook aanwijzingen voor broeden waargenomen:

- Kuifeend (4 broedgevallen)
- Krakeend (3 broedgevallen)
- Fuut (2-3 broedparen)
- Waterral (2 roepende vogels op 4/4 en 2 op 16/6)
- Koekoek (2-3 roepend; vanaf 2 mei)

Grauwe gans, nijlgans en wilde eend hebben ook in het gebied gebroed, maar hebben we niet geteld. We hebben nog een paar soorten eenden en ganzen gezien, maar er waren onvoldoende aanwijzingen voor broeden: brandgans, grote Canadese gans (paar; 18 april), bergeend (paar; 18 april), slobbeend, wintertaling en zomertaling (paar; 4 april).

Kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*)

foto: Paul Raadschelders

Andere vogels die we gezien hebben zijn lepelaar, grote zilverreiger, purperreiger, ooievaar, kievit, scholekster, tureluur, grutto, watersnip (alleen in april), visdiefje, zwarte stern, kleine mantelmeeuw en zeearend (2 mei, subadult). Sommige van deze soorten, zoals ooievaar en zwarte stern, broeden in de aangrenzende Oostelijke Binnepolder en zoeken voedsel in de Westbroekse Zodden.

In het gebied langs de Kanaaldijk, dat een paar jaar geleden helemaal afgeplagd is, hebben de volgende weidevogels waarschijnlijk gebroed: scholekster, kievit (broedende vogels en jongen waargenomen), kleine plevier en tureluur.

Territoria van zangvogels zijn makkelijker te tellen dan territoria van veel andere vogels. Je telt gewoon het aantal zingende vogels. Het resultaat was:

- Fitis (14; vanaf 4 april)
- Grasmus (4; vanaf 2 mei)
- Tuinfluiter (2; vanaf 2 mei)
- Zwartkop (13; vanaf 18 april)
- Sprinkhaanzanger (2; vanaf 18 april)
- Spotvogel (2; op 26/5 en 6/6)
- Bosrietzanger (2; op 26/5 en 6/6)
- Kleine karekiet (13; vanaf 16 mei)
- Rietzanger (12; vanaf 18 april)
- Blauwborst (5; vanaf 4 april)
- Roodborsttapuit (1; vanaf 2 mei)
- Vink (6; vanaf 18 april)
- Kneu (2; vanaf 2 mei)
- Rietgors (15; vanaf 4 april)

Tijftjaf, heggenmus, winterkoning, merel en zanglijster hebben ook in het gebied gebroed. Bij putter, witte kwikstaart en graspieper waren er onvoldoende aanwijzingen voor broeden. Dat is enigszins verbazend, want we hebben deze soorten regelmatig waargenomen, zowel volwassen vogels als vliegvlugge jongen.

In het gebied langs de Kanaaldijk hebben de volgende zangvogels gehoord: heggenmus en spotvogel (beide in de bomen langs de weg), graspieper, roodborsttapuit, veldleeuwerik (1 zingend op 6 juni) en rietgors.

Tijdens de avondwandeling van 26 mei zagen we in bomen aan de noordwestkant van het gebied grote aantallen libellen tegen boomstammen zitten, vooral gewone oeverlibel. We hebben ook gewone pantserjuffer, grote roodoogjuffer, viervlek, distelvlinder, kleine vos en argusvlinder en waargenomen. 's Nachts lieten rugstreeppad en veenmol zich horen.

Bloeiende planten die ons opvielen waren onder andere moeraskartelblad, tijmereprijs, veenpluis, echte koekoeksbloem, wateraardbei, dotterbloem, grote en egelboterbloem, pijptorkruid, gele lis, poelruit, grote wederik, ronde zonnedauw en rietorchis.

Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*)

foto: Paul Damoiseaux

Conclusie

De meest algemene soorten in het gebied (12-15 broedparen) waren fitis, tjiftjaf, zwartkop, kleine karekiet, rietzanger en rietgors: drie rietbewoners en drie generalisten. Roerdomp en snor, die wel te horen waren in het zuidelijk deel van de Westbroekse Zodden, ontbraken in ons telgebied. Tijdens de wandeling van 26 mei hebben we een tijdje staan luisteren naar een ongewoon geluid dat we hoorden te midden van het kwaken van de kikkers. Ik dacht even dat het een woudaapje was, maar dat zal wel verbeelding geweest zijn.

In 2017 hebben we in hetzelfde gebied geteld. Het ligt daarom voor de hand de aantallen van 2018 te vergelijken met die van 2017. De opvallendste verschillen zijn te vinden bij de grasmus (van 8 in 2017 naar 4 in 2018), de sprinkhaanzanger (van 7 naar 2), de rietzanger (van 19 naar 12) en de kleine karekiet (van 7 naar 13). In hoeverre deze verschillen op toeval berusten en hoeverre het om werkelijke veranderingen gaat durf ik niet te zeggen. Daarvoor moet je gegevens van meer jaren vergelijken.

Misschien is het interessant om bij toekomstige tellingen de route te variëren, zodat een groter deel van het gebied geïnventariseerd wordt. Het werkelijke aantal broedvogels is natuurlijk groter geweest dan we op onze wandelingen waargenomen hebben.

Vogeltellingen voorjaar 2019

door Leo Thijssen

Het komend voorjaar gaan we als Vogelwerkgroep KNNV Utrecht wederom een aantal vogelinventarisaties in de Westbroekse Zodden doen. We gaan zeven maal tellen, meestal 's morgens vroeg net vóór zonsopgang, echter ook een avond- en nachttelling. Dit in een 14-daags ritme in de maanden april t/m juni, steeds op een woensdag.

Na gedurende 7 jaren geteld te hebben in verschillende delen van de Westbroekse Zodden (Zuid, Noord, Oost), is komend jaar Zuid aan de beurt waarin o.a. het bekende Bert Bospad opgenomen is; daarnaast ook grote delen van het gebied die normaal niet toegankelijk zijn, waar we van Staatsbosbeheer een speciale vergunning voor hebben.

We doen dit in nauwe samenwerking met SBB en volgens de richtlijnen van het landelijke Sovon.

Bij de vogelwerkgroep is nog altijd ruimte voor geïnteresseerde KNNV vogelliefhebbers, die zich willen verbinden aan dit tel-schema. Daarnaast zijn KNNV leden Utrecht ook van harte welkom om incidenteel met ons mee op pad te gaan. Er valt genoeg te beleven, voor ons vooral op vogelgebied: denk aan de tientallen diverse rietzangers, waaronder bosrietzanger, snor, sprinkhaanzanger, blauwborst, maar ook maak je kans op - zo maar een greep - purperreiger, boomvalk, visarend... Ook zijn er volop (moeras-)planten en verdere rijke natuur te bewonderen. Altijd graag in overleg met Leo als contactpersoon, aangezien de SBB vergunning aan een maximum aantal personen gebonden is. Grijpt uw kans, het is nl. niet uitgesloten dat we na 7 jaar onze telwerkzaamheden gaan verleggen. Al was het alleen maar omdat er de komende jaren ingrijpende werkzaamheden in het SBB-gebied gaan plaats vinden vanwege de zgn. PAS-maatregelen in het kader van overdadige stikstofdepositie. (Overigens niet geheel onomstreden, zinnig om op een gepast moment op deze PAS-maatregelen o.a. in Natura 2000 gebieden terug te komen..)

Tot slot nog een herinnering aan de Utrechtse KNNV leden: wij zijn in het bezit van een afdelingstelescoop, die ieder gedurende ± een maand mag lenen. Een mooie manier om eens kennis te maken met een telescoop, met desgewenst (technische) instructie... op te halen bij mij thuis. Zowel voor de telescoop als voor deelname aan vogelinventarisatie graag contact met Leo Thijssen. ljm.thijssen@casema.nl

Verslag van de extra ALV van 25 oktober 2018

door Cockie Streng

Aanwezig: Hans Dupont, Renee Lommen, Corrie Buschman, Jan Franssen, Jouke van der Kamp, Lia Oosterwaal, Nine Ebben, Nel van Meijeren, Kees Voogd, Ank de Hoop, Harry Straathof, Jeanne Huijssoon, voorzitter Cockie Streng. Maarten Drost kwam later binnen.

Door de afwezigheid van de secretaris en de beoogde nieuwe penningmeester wordt de vergadering wat later geopend. De nieuwe penningmeester wordt gebeld en komt er aan.

Kees Voogd wil van Hans Dupont weten of de afdeling financieel onafhankelijk is. Het antwoord is ja.

Er wordt aan de aanwezigen gevraagd of ze ruimte hebben voor het tijdelijk opslaan van de kraamspullen/deels archief en het algemeen archief, samen 4 dozen. De bedoeling is dat de inhoud van de dozen bekeken wordt, en dat enkele stukken gescand worden zodat de gemeente kan beoordelen of zij het archief willen hebben. Als dat niet het geval is dan gaat het archief weg. Dat zal mogelijk op de volgende ALV worden voorgelegd.

De financiën zijn door de kascommissie bestaande uit Nine Ebben en Corrie Buschman gecontroleerd en in orde bevonden, zodat Hans Dupont kan terugtreden als penningmeester.

Renee Lommen houdt een verhaal waarin de verdiensten van Hans voor de afdeling Utrecht worden opgesomd, en dat is een niet geringe lijst. De afdeling geeft Hans een plant en een boek als dank voor zijn inspanningen. Hans zegt dat de afdeling Utrecht het zo gek nog niet doet, als hij vergelijkt met wat hij hoort over sommige andere afdelingen, en wenst het bestuur veel succes om dat zo te houden.

Er zijn uit de verenigingen geen andere kandidaten voor een bestuursfunctie voorgedragen. Maarten Drost wordt unaniem gekozen als nieuw bestuurslid. Hij zal de functie van penningmeester gaan vervullen.

Boekenbestelservice KNNV

Raadpleeg de website van de KNNV-uitgeverij (www.knnvuitgeverij.nl) of de advertenties van de KNNV-uitgeverij in Natura. Informeer naar de prijs bij de afdeling Utrecht die veelal een korting geeft aan leden van 20% of meer ten opzichte van de website-prijs.

Informatie en bestellen per e-mail: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Bij bestelling ontvangt U een factuur met bestel- en leveringsinformatie. Betaling van de factuur bevestigt de bestelling. Eénmaal per maand worden de bestellingen verzameld en uitgeleverd.

De contributie voor 2019 is verhoogd

Op de algemene ledenvergadering van 12 maart 2018 is besloten de contributie voor 2019 niet structureel te verhogen maar deze bij een inflatie over 2018 van 1% of meer, hiervoor wel te corrigeren.

De inflatie over 2018 bedraagt 1,6 %.

Overeenkomstig bovengenoemd besluit wordt inflatiecorrectie toegepast.

De contributies voor 2019 zijn daardoor als volgt vastgesteld:

Gewoon lid: € 29,00

Huisgenootlid: € 11,50

Jeugdlid*: € 17,75

Convolid: € 11,00

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 25 wordt.

De contributie kan worden overgemaakt op bankrekeningnummer: NL96INGB0000512683

t.n.v. Kon. Ned. Natuurhistorische vereniging, afd. Utrecht.

Graag met vermelding van het lidnummer. Het lidnummer staat op de adressticker van deze Convo.

Er worden geen acceptgiro's verzonden.

KNNV Utrecht afdelingsweekeinde in Kollumerpomp

foto: Renee Lommen

U-pas zaken

U-pashouders kunnen hun contributie bekostigen uit hun budget. U-pashouders die lid willen worden kunnen zich wenden tot de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Om in aanmerking te komen voor een U-pas gelden voorwaarden t.a.v. het inkomen die vermeld staan in www.u-pas.nl. U kunt ook bellen met 088-2030630.

Een lange hete zomer

door Frans Coolen

We hadden dit jaar een lange hete zomer. Zo lange tijd achtereen geen regen, zoveel zon en zoveel warmte hadden we in jaren niet meegemaakt. Enerzijds was het lekker, anderzijds hadden we het op den duur wel gehad en snakten we naar wat verkoeling. Dat gold zeker voor de natuur. Die had het niet makkelijk. Grasvelden verdroogden en oogsten verschrompelden. Inmiddels merken we het aan de prijs van de aardappelen. Die is in jaren niet zo hoog geweest.

Het is interessant om te zien, hoe de natuur op de droge warmte reageerde. In het najaar constateren we dat de schade uiteindelijk lijkt mee te vallen. Kort nadat de ergste warmte is verdwenen en er paar natte dagen zijn, verschijnt het frisse groen weer alsof er niets aan de hand is geweest. Afgezien van de schrale oogsten, lijkt de schade, althans voor de planten, erg mee te vallen. De planten hebben zich op verschillende manieren schrap gezet tegen de invloeden van de droogte en de warmte. Hier volgen een paar voorbeelden die mij zijn opgevallen.

Bij de rhododendron is er een scherpe grens tussen het verdorde deel en het groene deel van het blad.

foto: Frans Coolen

De rhododendron droogt gecontroleerd uit. Zoals op de foto is te zien, verdorren de bladeren niet willekeurig of egaal, maar begint het verdrogen consequent vanuit de bladtoppen en verloopt van daaruit richting de stengel. Er is een scherpe grens tussen het verdroogde deel en het deel dat nog normaal groen is. Blijkbaar is er de plant veel aan gelegen om een deel van het blad in goede conditie te houden ten koste van totale verdorring van de rest van het blad. De foto is gemaakt in een kasteelpark in het oosten van het land. Hier in Vleuten, in het Maximapark, hebben alle rhododendrons de droge zomer glansrijk doorstaan.

De linde heeft bladeren verloren, maar de overblijvende bladeren blijven groen.

foto: Frans Coolen

Er was geen dor blad te zien. Hoe dat kan? Simpel, onder de planten bevindt zich een uitgebreid drainagesysteem. In een park heeft de natuur een streepje voor.

De linde gaat er anders mee om. Bijgaande foto is gemaakt door het raam van het appartement waar ik woon. De boom heeft veel blad verloren, want de kruin is veel ijler dan normaal. Ook hebben de bladeren een grijzige tint en zijn ze een beetje gekruld. Maar ze zijn niet vergeeld zoals in de herfst, en blijven stevig aan de boom vastzitten. Het bladverlies in de herfst was ook niet vroeger dan normaal. Pas medio november begonnen de blaadjes te vergelen en van de boom te vallen. Eind november waren nog lang niet alle bladeren afgevallen.

Het gras in de kier tussen het asfalt en de randsteen in het Maximapark. De blaadjes zijn ofwel verdord, ofwel helemaal groen.

foto: Frans Coolen

Dunne blaadjes van gras, dicht tegen de warme bodem, drogen snel uit. In tegenstelling tot de rhododendron verdorren ze compleet. Maar de wortels blijven leven. Zodra er wat regen valt, ontspringen uit de wortels weer groene blaadjes, zoals te zien is

Afgemaaide Wilde cichorei en Knoopkruid bloeien meteen als er weer wat regen valt.

foto: Frans Coolen

bij het gras in de spleet tussen het asfalt en de stenen randstrook in het Maximapark.

De drang tot voortplanten is heel sterk. Toen ik kort na de hitteperiode in het Maximapark een rondje ging hardlopen, meende ik langs de gemaaide kant een paar nieuwe soorten bodembloeiërs te zien. Maar al gauw kwam de aap uit de mouw. Het waren Wilde cichorei en Knoopkruid, die vlak boven de grond bloeiden. Deze normaal vrij hoge planten hadden de tijd niet meer om hoog op te groeien voordat ze gingen bloeien. Dan maar meteen was hun reactie, de herfst komt er spoedig aan. Sommige planten begonnen spontaan aan een tweede bloei. De Blauwe lis in het Maximapark kwam in oktober weer in bloei en hield dat vol tot een eind november.

De natuur is weerbaar, zo blijkt maar weer. Interessant zou zijn om te zien hoe de flora zich een tweede hete zomer zou gedragen. Maar om meerdere redenen hoop ik dat we in 2019 een normale zomer zullen krijgen.

De Blauwe lis bloeide tot eind november. Foto gemaakt op 27 november 2018.

foto: Frans Coolen

KNNV Weekend 2019: Overijssels Vechtdal

door: Paul Raadschelders en Renee Lommen

14-15- 16 juni 2019 willen we naar Overijssel gaan in de buurt van Ommen/Lemelerberg. Paul zijn zus woont in de buurt van Ommen en zij tipte ons: zowel qua diverse mooie gebieden als qua contactpersonen.

Voorlopig programma: Aankomst op vrijdagmiddag vanaf 16.00 uur. 's Avonds gaan we er nog op uit; mogelijk nachtzwaluwen op de Lemelerberg. Ons voorlopig programma is dat we een dag Engbertsdijkvenen bezoeken en de andere dag het Varsseveld.

Natuurgebied Het Varsseveld De Woest. Dit gebied stond in 2006 als tweede op lijst van mooiste gebied van NL. Het is een eeuwenoud stukje natte heide, een overblijfsel van een eens onmetelijk veengebied. Het dreigde dicht te groeien tot bos. Op initiatief van Henk Ruiter is het aan de vergetelheid ontruikt en wordt het sinds 1998 door een vrijwilligersgroep beheerd. Daardoor is de oorspronkelijke kenmerkende soortenrijkdom bijna volledig teruggekeerd. Nu komt er een groot aantal Rode lijst- en Europese habitatrictlijn soorten voor, waaronder orchideeën, vogels, klokjesgentiaan. We hebben genoemde Henk gevraagd om ons een dagdeel te gidsen in het gebied. Henk had ook nog andere interessante suggesties:

- vloeivelden van voormalig aardappelmeelfabriek De Krim/ Staatsbosbeheer; vogelgebied met o.a. steltlopers.
- Oude Vechtoever, bijv. Stegeren en Junsen (info op website KNNV Twenteland)

Een andere optie is een vaartocht met een fluisterboot over de Regge met terug een wandeling door het Eerderachterbroek en het landgoed Eerde. Door regulering van de Regge zijn in het verleden eilandjes ontstaan. De Regge is de laatste jaren gerenoveerd waardoor de natuur op de eilandjes zich heeft hersteld. De helft van de groep heen varen/teruglopen en de andere helft vv.

De Engbertsdijkvenen (lokale namen: De 24 akkers of De Pluus) is een staatsnatuurmonument in Overijssel, vlak bij de Duitse grens. Het gebied is in beheer bij staatsbosbeheer. Het is ongeveer 1000 ha groot.

Maandelijks digitale nieuwsbrief afdeling Utrecht

Aan het begin van elke maand sturen we de nieuwsbrief met de activiteiten van de maand naar alle e-mailadressen die ons bekend zijn. Om u te herinneren aan activiteiten in de komende maand en soms ook met aanvullende informatie. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Geef uw e-mailadres door aan de ledenadministratie@utrecht.knnv.nl, dan sturen we de nieuwsbrief ook naar u!

U kunt natuurlijk ook hier kijken: www.knnv.nl/utrecht

Grote trekgaten in De Engbertsdijkerven

bron: <https://www.entoen.nu/nl/overijssel/twente/vriezenveen/natuurgebied-de-engbertsdijkerven>

Er zijn uitgestrekte veengebieden met heideterreinen en vennen. Het is een restant van het grote veenmoeras dat ooit het noordoosten van Nederland bedekte: 17 van de 25 hectare levend hoogveen in Nederland is hier te vinden. Het gebied maakt deel uit van het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden: Natura 2000.

Op korte afstand van elkaar liggen verschillende landschappen. Het gebied kent duidelijke hoogteverschillen. De zandige hogere delen worden Haren genoemd, de hoogste zijn bedekt met bos.

Naast verschillende veenmossen groeien in de Engbertsdijkerven specifieke veenplanten als eenarig wollegras, veenbes, zonnedauw en lavendelhei. In het veenbos komt tussen de Zachte berk het zeldzame Slangenwortel voor. Op andere plaatsen vindt men verschillende soorten orchideeën. De Twentsche vogelwerkgroep noemt dit gebied het beste vogelgebied van Twente. Naast de meer gangbare soorten zijn er ook regelmatig zeldzame waarnemingen. Er zijn veel vogelsoorten zoals de blauwborst, roodborsttapuit, kraanvogel, taigarietgans en geoorde fuut. Ook leven er adders, gladde slangen, en heikikkers. Boven het water scheren 's zomers viervlek, en grote keizerlibel. Het heideblauwtje is een typisch bij het gebied passende dagvlinder. We hebben contact met de voorzitter KNNV-Vriezenveen en we hopen dat hij instemt om voor ons een excursie te leiden in dit gebied.

Natuurvriendenhuis Krikkenhaar

bron: <https://krikkenhaar.nivon.nl>

We verblijven deze drie dagen in het Natuurvriendenhuis Krikkenhaar in Bornerbroek, gelegen tussen de coulissen van houtwallen en essen in het Twentse landschap. Het huis ligt op een beschutte Haar (zandrug) met een bos van 4 hectare. Het is goed toeven in de zonnige serre en in de intieme kleine zaal. In het huis vindt u documentatie over de natuur en de cultuur van Twente.

Omdat we voor onze accommodatie terecht konden in het NIVON huis zijn de kosten voor dit weekend niet erg hoog. Voor ca 75 euro kun je meegaan!

Geef je zo spoedig mogelijk op bij activiteiten@utrecht.knnv.nl

Digitale landelijke nieuwsbrief van de KNNV

Al ruim 5000 leden van de KNNV ontvangen elke maand de landelijke KNNV nieuwsbrief. Hierin vindt u nieuws van de KNNV, projecten, excursies, lezingen en boeken. Iedereen kan zich voor deze gratis nieuwsbrief aanmelden, ook niet-leden van de KNNV. Aanmelden kan via www.knnv.nl/digitale-nieuwsbrief en daar kunt u ook de laatste nieuwsbrief vinden.

Foto van de maand

Jeanne Huijssoon (en de redactie) houden nog even vol! De rubriek Foto van de maand (voor de CONVO: Foto van het kwartaal!) vertoont nog sporen van leven. Houdt tijdens wandelingen en excursies uw telefoon of fototoestel bij de hand: er doet zich altijd een moment voor om een prachtig plaatje te schieten. Stuur uw foto's naar webmaster@utrecht.knnv.nl, plaatsing is gegarandeerd!

Hoornaar (*Vespa crabro*) aan de rekstok

foto: Jeanne Huijssoon

Van leden voor leden

Onder deze noemer wil het bestuur een plekje openen op de website onder het kopje ONZE AFDELING.

Heb je iets dat je gratis weg wilt doen en waarvan je vermoedt dat je er een ander lid een plezier mee kan doen? Maak dan een bericht dat in deze rubriek gedurende maximaal een half jaar op de website wordt geplaatst. Stuur het bericht naar webmaster@utrecht.knnv.nl. Beschrijf nauwkeurig waar het om gaat (bijvoorbeeld: welke boeken, foto's waarvan, afmetingen). Vermeld je mailadres, zodat iemand die belangstelling heeft contact kan opnemen. In ieder geval staat er al een bericht over boeken van Josien Seegers.

Utrecht Rubriek

van, door en voor KNNV-ers uit de regio
deze keer door: Renee Lommen

Tienhoven/Westbroek

Al enkele jaren loop ik in de lente mee bij de Broedvogelmonitoring (BMP) in De Zodden. Onze route voert door niet-vrij toegankelijk gebied van staatsbosbeheer: een vergunning is hiervoor noodzakelijk. Aan het eind van onze route komen we bij een brede sloot, waar je niet overheen kunt. Aan de overkant een onbereikbaar, mooi landschap (van natuurmonumenten) met veel vogels. Zwarte ruiters zagen we een aantal keren, toen het riet nog niet zo hoog was. Ook de kraanvogels die begin 2018 bij Westbroek gesignaleerd waren, waren op die plek gespot. Daar wil ik wel eens kijken, dacht ik. Op een warme zondagmiddag fietste ik naar Hollandsche Rading, de Egeldijk op, langs de Kanaaldijk tot aan de Dwarsdijk. Bij de molen bij een bocht Dwarsdijk 12, parkeerde ik mijn fiets en liep naar links het doodlopende stuk op. (punt 7 in de beschrijving van Zompenpad), Een stuk waarvan je denkt, hier zou ik ooit nog wel eens willen wonen, wat een mooi gebied en wat een rust. Vlak voor het einde, aan de linkerkant zags een hek met een bord Tienhovense Plassen, de Zodden. Hier moest ik in.

Molen "De Trouwe Wachter" in Tienhoven
foto: Renee Lommen

Daar stond een informatiebord. En er stond een picknicktafel. Ik klom er bovenop en keek door mijn kijker over de natte gebieden met de watervogels, eenden. In de verte zag ik ook nog wat reeën. Ook zag ik, wat verder weg, het bekende stuk van de BMP. Wat een mooi uitzicht had ik daar boven op die tafel!

Langs de graskade, met links drooggevalen drasgebiedjes richting het water.

Foto: Renee Lommen

En toen weer verder langs een breed stuk gras. Echt lekker struinen. Totdat ik met wat bruggetjes en wat bochten naar het eindpunt koerste: Het streekmuseum Vredegoed. Ik ben daar vaker geweest, een leuke plek met veel informatie over het gebied. Deze keer besloot ik om het mooie stuk gewoon weer terug te wandelen! Het totale pad is 13 km, ik liep een stukje van ca. 3 km en toen weer terug langs onverharde wegen en graspaden. Zie voor meer informatie over het gebied Noorderpark: zie het boek Herinrichting van het landschap tussen Utrecht en het Gooi. Door Hans Buiters en Hans Renes (2013).

Zoddenpad

foto: Renee Lommen

Nieuws van de Plantenwerkgroep

door Richard Janzen

1 Florondag 8 december

De jaarlijkse lezingendag van FLORON en de KNNV staat dit jaar in het teken van 30 jaar floristisch onderzoek. Het programma staat vol met lezingen en workshops en netwerkmomenten. Nieuw dit jaar zijn de themablokken over bermen, agrarisch landschap en natuurbescherming.

De FLORON-dag vindt plaats in het Linnaeusgebouw (Radboud Universiteit, Heyendaalseweg 137) in Nijmegen.

Op de site van FLORON kun je opgeven <http://www.floron.nl/actueel/floron-dag-2018>

Vanuit de KNNV en Floron is aan plantenwerkgroepen in Nederland gevraagd om iets te vertellen over hun activiteiten. In samenspraak met o.a. Gitty vertellen wij iets over het hooilandjesproject en de samenwerking met de gemeente.

2 MAGIE-overleg woensdag 12 december Stadskantoor

Graag nodigen we je uit om aanwezig te zijn bij de MAGIE*-bijeenkomst over de Utrechtse natuurwaardekaart op woensdagavond 12 december vanaf 19.15 uur in het Stadskantoor.

Kijk op www.utrecht.nl/groenbeleid.

Omdat we graag met veel natuurwaarnemers uit de stad in gesprek gaan hebben we deze bijeenkomst in de avond gepland (inloop vanaf 19.15 uur).

We willen je informeren over de natuurwaardekaart Utrecht en haar totstandkoming. Daarna is er een interactief gedeelte waarin we graag met jullie van gedachten wisselen over de 'witte gebieden' op de kaart, en welke hiaten jullie opmerken qua soorten in de kaart. Voor een zo productief mogelijke avond vragen we je om de kaart voorafgaand aan deze avond te bestuderen. Waar missen waarnemingen, of voor welke soorten staat er nu te weinig op de kaart?

Natuurwaardekaart

bron: <https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ef9cf20c02654d3b97d116910455e33b>

Er is in 2019 een onderzoeksbudget beschikbaar van €10.000 waarvoor we deze avond samen met jullie een doel/prioriteit willen stellen.

Het programma van de avond ziet er als volgt uit:

19:15 inloop

19:30 welkom door wethouder Lot van Hooijdonk (onder voorbehoud)

19:40 inleiding door stadsecologen Floris, Mies en Gitty

19:50 uitleg over het doel van de kaart en hoe deze is gemaakt

20:10 vragen

20:20 koffie en thee pauze

20:45 ronde tafel gesprekken over de hiaten in de kaart, en de eerste prioriteit qua onderzoek

21:10 wisseling van tafel

21:35 terugkoppeling van de tafels

21:45 afsluiting

Ronde tafels eerste sessie:

1. planten,
2. paddenstoelen,
3. vogels

Ronde tafels tweede sessie:

4. zoogdieren,
5. amfibieën, vissen, weekdieren en reptielen,
6. insecten

Locatie: Stadskantoor Utrecht; Stadsplateau 1, 6e etage, zaal V33
Aanmelden verplicht via milieu@utrecht.nl.

Dit in verband met het ontvangen van mensen bij het (normaal rond dit tijdstip) gesloten Stadskantoor.

3 Eindejaars Plantenjacht

dinsdag 25 december 2018 08:00 tot donderdag 3 januari 2019 18:00

Ook dit jaar gaan we weer op Eindejaars Plantenjacht. Hoeveel winterbloeiers kan jij vinden?

FLORON organiseerde afgelopen winter voor de vierde maal de Eindejaars Plantenjacht in een ogenschijnlijk onmogelijk periode: midden in de winter. Van Kerst tot 3 januari gingen plantenliefhebbers overal in Nederland op zoek naar bloeiende planten. We zijn benieuwd hoeveel verschillende planten er dan nog in bloei staan en welke bloeiende plant het meest wordt gezien.

We verwachten deze winter aardig wat bloeiende planten te vinden. Het gaat dan bijvoorbeeld om soorten die bij het uitblijven van serieuze nachtvorst de bloei nog wat weten te rekken of om soorten die het hele jaar door bloeiend te vinden zijn. En als het weer echt meezit dan beginnen voorjaarsbloeiers al te bloeien op zonnige en beschutte plekken, zoals we in eerdere jaren hebben gezien.

De Eindejaars Plantenjacht is een mooie aanleiding om er samen gezellig op uit te trekken en de bloeiende planten te noteren die je tegenkomt in het bos, op de hei of in stad of dorp.

Voor meer informatie, zie: <http://www.floron.nl/plantenjacht>

4 Jaarvergadering PWG 24 januari 2019

Plaats: Graftsteede, van Swindenstraat 129 (in Graftpark), Utrecht

Tijd: 19:30 – 21:30 Inloop vanaf 19.00 uur

Op deze avond kijken we terug naar 2018. Het verslag van de hooilandjes wordt dan aangeboden aan de gemeente Utrecht. De plannen voor volgend jaar komen ter sprake en ik probeer een gastdocent te regelen.

Activiteiten afgelopen periode

Paddenstoelenexcursie

Deze excursie is niet doorgegaan. Willibrord en Willy Dorrestijn zouden een rondwandeling doen rond Bornia-Heidestein. Vanwege de droogte in deze warme zomer wilden we half oktober opnieuw een excursie plannen. Ook deze moesten we afgeven. Volgend jaar beter?

Presentatie invasieve exoten (FLORON)

door Renee Lommen

FLORON is in samenwerking met de NVWA bezig met een grote bewustwordingscampagne rondom invasieve exoten.

Exoten zijn planten of dieren die via menselijk handelen in ons land terecht zijn gekomen. Dit kan zowel bewust (via de handel) of onbewust (bijvoorbeeld als verstekeling op transport) gebeuren. De meeste exoten zijn geïmporteerd als huisdier of als tuin- of aquariumplant en zorgen niet voor problemen, o.a. omdat ze alleen in tuinen zitten en zich niet zelfstandig kunnen verspreiden of handhaven. Enkele van deze exoten kunnen dit wel en weer een klein deel hiervan doet het zelfs zo goed, dat ze een bedreiging vormen voor onze inheemse planten of dieren en soms zelfs voor de mens (ze zijn giftig of leiden tot hooikoortsklachten). Deze laatste groep exoten noemen we dan 'invasieve exoten'. Top-3 qua regio van herkomst van invasieve exoten: 1. Azië, 2 Noord-Amerika, 3 Zuid-Amerika.

Een aanschouwelijk voorbeeld van een invasieve exoot is de Watercrassula op Terschelling

Bericht uit de Leeuwardercourant van 3 september j.l.

“De gevreesde watercrassula woekert zodanig op Terschelling dat Staatsbosbeheer onmiddellijk enkele besmette gebieden afsluit. Hiermee hoopt de natuurbeheerder verdere verspreiding tegen te gaan. De watercrassula hoort van origine niet thuis in de Nederlandse natuur. De plant vormt een ernstige bedreiging

Aanpak Watercrassula (*Crassula helmsii*)

<https://www.boswachtersblog.nl/terschelling/2016/09/19/aanpak-invasieve-exoot-watercrassula/>

<https://www.boswachtersblog.nl/terschelling/2016/10/12/aanpak-watercrassula-op-terschelling-deel/>

voor de duinnatuur en voor het watersysteem op Terschelling. Groot Meisterplak en Waterplak, in het duingebied tussen West aan Zee en Midsland aan Zee zijn vanaf nu ontoegankelijk voor mensen. Eerder al werden hier Klein Meisterplak en Grote Plak, ten zuiden van de huizen van Midsland aan Zee afgesloten. Watercrassula is een van oorsprong Australische plant. Een paar millimeter van de plant, meegenomen aan een vogelpoot of onder de schoen van een wandelaar kan al zorgen voor de verspreiding ervan ”

Terschelling is niet onbekend met de exoot. Eerdere pogingen tot isolatie en bestrijding bleken onvoldoende. Nu wordt het nog rigoureuzer aangepakt, met afgraving van een behoorlijke laag grond. Dit was onlangs op het journaal te zien

Iedere plant en dier zijn eigen DNA-verhaal

door Rinus Sommeijer

Ken Kraaijeveld, moleculair geneticus van de UVA, heeft pas het boek gepubliceerd over DNA “Waarom je hond geen fruit hoeft te eten”. Met de fraaie en zeer duidelijke illustraties van Janine Mariën, VU specialist in DNA technieken en lid van onze afdeling, is dit een schitterend boek geworden. Samen presenteerden zij de lezing in Grifftede.

Aan de hand van sprekende voorbeelden uit het planten- en dierenrijk en bijzonder mooie plaatjes lieten zij zien wat de rol van DNA is, bij verschijnselen die wij in de natuur waarnemen en waarover wij ons verwonderen.

Een paar voorbeelden: wist je dat de mannetjes van de schaatsenrijders zich aan vrouwtjes kunnen vastklampen, door een speling van hun DNA?

We zagen ook hoe bij een plant als de veenwortel veranderende milieuomstandigheden kunnen zorgen voor een specifiek ontwikkelingsproces binnen hetzelfde DNA: of naar een waterplanttype met slappe stengel en drijvende bladeren, of tot een landplant met stevige stengel waarlangs de bladeren staan. Dit is “epigenetica”, het verlopen van verschillende ontwikkelingsroutes vanuit hetzelfde DNA die leiden tot verschillende fenotypen.

Ten slotte werden enkele voorbeelden van genetische modificatie besproken. Uitgelegd werd hoe genetische veranderingen ook mogelijk zijn zonder vreemd DNA te gebruiken: CRISPR- Cas. Je leest er de laatste tijd meer over in kranten.

Het was een bijzondere avond en het boek met bijzonder duidelijke uitleg van moeilijke genetische processen leest makkelijk (er werden er heel wat verkocht die avond) en wordt van harte aanbevolen.

Activiteiten komende periode

door Renee Lommen

Natuurlezing door Joop de Wilde: Wolken, Wind en Water, 15 januari

Wat ziet u aan de lucht als u in de vrije natuur wandelt? Hoe herkent u de verschillende wol kentypen en hoe kunt u zelf voorspellen of en hoeveel regen er uit zal vallen?

Aan de hand van fascinerend fotomateriaal neemt Joop de Wilde u mee in de wonderlijke wereld van wolken, wind, regen, regenbogen, kringen om de zon, schijnzonnen en het poollicht.

bron: www.nmu.nl/agenda/wolken-wind-en-water-natuurlezing-door-joop-de-wilde/

Joop de Wilde is voorzitter van de KNNV Afdeling Amersfoort e.o. Hij volgde zo'n dertig jaar geleden zijn eerste cursussen meteorologie in het kader van zijn opleiding tot ballonpiloot. Als bestuurslid van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart, Afdeling Ballonvaren voerde hij meer dan twintig jaar het overleg namens ballonvarend Nederland met het KNMI over de dagelijkse weerrapporten voor de ballonvaart. Hij werkt regelmatig mee aan opleidingen van luchtvaartmeteorologen bij het KNMI.

Opgeven: activiteiten@utrecht.knnv.nl voor 12 januari
Plaats: Griftsteede, van Swindenstraat 129 (in Griftpark), Utrecht
Tijd: 20.00 - 22.00 uur

bron: www.ivn.nl/afdeling/amersfoort/activiteiten/minicursus-weer-wolken-en-water

Excursie Doove Gat, 13 april

Het Doove Gat is een betrekkelijk nieuw natuurgebied bij Haastrecht, ook wel de Hoge Boezem Achter Haastrecht genoemd.

Het Zuid-Hollands Landschap heeft een paar jaar geleden het gebied opnieuw ingericht. Stukken weilanden werden afgegraven waardoor het areaal natte natuur enorm toenam. Plassen worden afgewisseld door weilanden en in de plassen bevinden zich eilandjes. Het Doove Gat doet nu tevens dienst als opvanggebied voor overtollig water.

Het is een plasdrasgebied waar allerlei weide- en watervogels zich thuis voelen. Kievit, watersnip, grutto, wulp, kemphaan, kleine plevier, lepelaar, grote zilverreiger, slobbeend, kraakeend, dodaars en aalscholver weten het Doove Gat te vinden. Ook riet- en zangvogels zijn er te vinden. Te denken valt aan blauwborst, rietgors, rietzanger, graspieper, ringmus en kneu.

We vertrekken met auto's uit Utrecht rond 8.15 uur. We horen graag of je een auto ter beschikking hebt en bereid bent om te rijden en ook horen we graag hoeveel mensen er mee kunnen rijden. We verwachten voor 14.00 uur weer terug te zijn in Utrecht.

Vertrek excursie om 9.00 uur bij het zwembad De Loete in Haastrecht. Daar is een ruim parkeerterrein. Adres: Bredeweg 2 Haastrecht. Het parkeerterrein ligt tegen het Doove Gat aan. Aanmelden uiterlijk woensdag 10 april bij activiteiten@utrecht.knnv.nl

Het Doove Gat

bron: <https://www.natuurfotografie.nl/gebieden/het-doove-gat>
foto: Arie Kooy

Ingekomen berichten

Minicursus tuinvogels herkennen

Ook dit jaar geeft Menko Vlaardingerbroek weer de minicursus 'Tuinvogels herkennen'. De cursus bestaat uit een cursusavond en een excursie. De cursus wordt gegeven op woensdag 9 januari 2019 om 20:00 uur in Stadsboerderij Griftsteede, Van Swindenstraat 129, 3514 XR Utrecht.

De excursie vindt plaats op zaterdag 12 januari 2019 vanaf 9:00 uur op landgoed Oostbroek.

Er kunnen maximaal 12 personen deelnemen.

Aanmelden kan via de website van de landelijke KNNV (www.knnv.nl/landelijk-bureau/aanmeldformulier-cursus-tuinvogels-herkennen-knnv-utrecht)

Floron-dag/Botanische dag

Via het landelijk bureau KNNV komt een uitnodiging binnen voor de Floron-dag/Botanische dag KNNV op zaterdag 8 december 2018 in Nijmegen.

Een gezellige en informatieve dag voor KNNV leden die geïnteresseerd zijn in wilde planten. Je ontmoet floristen uit het hele land. Een flink aantal KNNV plantenwerkgroepen geeft deze dag een flitspresentatie over hun werk.

De KNNV heeft deze dag diverse stands: Boeken, Reizen & Kampeervakanties en Werkgroep Europese Orchideeën.

FLORON bestaat dit jaar 30 jaar en daarom staat de FLORON-dag dit jaar in het teken van 30 jaar onderzoek naar en bescherming van de wilde planten van Nederland. Nieuw dit jaar zijn de themablokken "Bermen" en "Agrarisch", waarin een lezingenblok gevuld is met presentaties over deze thema's.

Deelnemen is gratis en aanmelden kan via: <http://www.floron.nl>.

nl/actueel/floron-dag-2018

Programma Kampeervakanties KNNV 2019

Houd je van kamperen? Houd je van de natuur? Vind je het leuk om met andere mensen op excursie te gaan?

Overweeg dan eens mee te gaan met een kampeervakantie, georganiseerd door een aantal enthousiaste leden van de KNNV en IVN. Je kiest dan voor een vakantie in een mooi natuurgebied ergens in Europa en kampeert in een tent, caravan, camper of eventueel een huisje of appartement op de camping of in de buurt. Met elke dag de mogelijkheid met andere natuurliefhebbers te gaan wandelen of fietsen in de omgeving van de camping.

Ieder jaar worden er ongeveer 15 bestemmingen aangeboden. Variërend van een paar dagen tot twee weken. In Nederland, Frankrijk, België of elders in Europa. Maar altijd in een schitterend gebied. Je reist er zelf heen en zorgt voor je eigen eten en drinken. En iedere dag is er de mogelijkheid mee te gaan met een (deel van de) groep en te kiezen uit één van de excursies, die een excursieregelaar voor je uitzoekt. Je kunt je wensen voor het programma 's avonds bij de koffie of chocolademelk, die we meestal gezamenlijk drinken, kenbaar maken.

Kamperen is een goedkope manier van vakantie vieren, je bent heel dicht bij de natuur. Omdat de kampeervakanties voor en door leden van de KNNV en IVN worden georganiseerd, zijn de inschrijfkosten beperkt tot een paar tientjes. In ruil daarvoor krijg je de gezelligheid en kennis van de andere deelnemers.

Op de website: www.knnv.nl/kampeervakanties vind je alle KNNV Kampeervakanties voor 2019.

Kijk snel en schrijf je in!

Voor vragen kun je terecht bij Volkert Bakker: kampeervakanties@knnv.nl

bron: www.knnv.nl/kampeervakanties

Indien onbestelbaar retour: Muntkade 4, 3531 AK Utrecht

Adverteren in de CONVO

Draagt u de KNNV afdeling Utrecht een goed hart toe en bereikt zij de door u gewenste doelgroep? Besluit dan om te adverteren in de Convo en op die manier 4x per jaar bij 200 huishoudens in Utrecht en omgeving binnen te komen.

Adverteren kan in full colour of in zwart-wit, 4x per jaar of eenmalig, en in het door u gewenste formaat.

De kosten zijn per jaar *full colour* voor 4 edities:

- €50 per 1/4 pagina (halve kolom of 1/4 over de hele breedte)
- €75 voor een halve pagina (naar keuze 1 kolom of A5 formaat)
- €125 voor een hele pagina

Wilt u in één editie een full colour advertentie plaatsen dan zijn de kosten:

- €15 per 1/4 pagina (halve kolom of 1/4 over de hele breedte)
- €25 voor een halve pagina (naar keuze 1 kolom of A5 formaat)
- €40 voor een hele pagina
- Besluit u na eenmalig adverteren om toch voor een jaarcontract te gaan, dan trekken we dit bedrag af van de jaarprijs en betaalt u het restbedrag voor 3 edities

Wilt u een advertentie in *zwart-wit* dan kan dat tegen de helft van de prijs die hierboven genoemd staat.

Deze prijzen zijn vastgesteld voor contracten die in 2018 en 2019 worden afgesloten.

U kunt, uitgaande van 16 pagina's, aangeven op welke pagina en welke plaats op de pagina U de advertentie wilt plaatsen. Dat wordt vastgelegd in uw contract. Betaling vindt vooraf plaats. De voorpagina en pagina 2 zijn niet beschikbaar voor advertenties. Op de achterkant, pagina 16, is maximaal één kolom of A5 formaat beschikbaar, met een toeslag van €10 per keer of €30 per jaar.

Als tegenprestatie krijgt de adverteerder 1 gratis exemplaar van de Convo waar zijn/haar advertentie in verschijnt. Extra exemplaren zijn vooraf te bestellen; voor een Convo van 16 pagina's betaalt u €2,50.

Contact over het plaatsen van advertenties:
per e-mail : penningmeester@utrecht.knnv.nl

Activiteiten in Vogelvlucht

Gehele kwartaal	Foto van de maand
8 dec	FLORON-dag
12 dec	MAGIE-overleg
25 dec-3 jan	Eindejaars Plantenjacht
12 jan	Minicursus Tuinvogels herkennen
15 jan	Lezing Wolken, Wind en Water
24 jan	Jaarvergadering PWG
13 apr	Excursie Doove Gat
apr-jun (woensdagen)	VWG Westbroekse Zodden
14-15-16 juni	KNNV Weekend Overijsselse Vecht

De Convo is de periodiek van de afdeling Utrecht van de KNNV en verschijnt vier keer per jaar. Een abonnement op de Convo kost € 11 per jaar en kan ieder moment ingaan. De opzegtermijn is drie maanden. Leden van de afdeling Utrecht ontvangen de Convo gratis.

Sluitingsdatum kopij voor de volgende Convo: 16 februari 2019. Kopij aanleveren via redactie@utrecht.knnv.nl

Contributie/lidmaatschap 2019: Gewoon lid: € 29,00; huisgenootlid: € 11,50; jeugdlid*: € 17,75; Convalid: €11, te voldoen op rekening NL96INGB0000512683 t.n.v. Kon. Ned. Natuurhistorische Ver. Afd. Utrecht. Wie na 1 september lid wordt betaalt € 7,00 tot het einde van het kalenderjaar. U--pashouders kunnen hun contributie geheel of gedeeltelijk voldoen uit hun budget. Opzegging van het lidmaatschap vóór 1 november. Leden van de KNNV zijn bij activiteiten van de KNNV verzekerd tegen persoonlijke aansprakelijkheid.

Wil je de verenigingstelescoop voor maximaal 3 weken lenen, neem dan contact op met beheerder Leo Thijssen: ljm.thijssen@casema.nl

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 25 wordt.